

LUND UNIVERSITY

ESS-finansieringen klar

Ekström, Oskar; Jönsson, Karl G

2014

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Ekström, O., & Jönsson, K. G. (2014). ESS-finansieringen klar. Sydsvenska Dagbladet.

Total number of authors:

2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

ALMEDALEN

ESS-FINANSIERINGEN KLAR

Arbetet med att förvandla åkermarken norr om Odarsjösvägen till en toppmodern forskningsanläggning med världens kraftfullaste neutronkälla har påbörjats.

Inga hinder kvar för

LUND

■ **Beskedet att finansieringen är färdig mottogs med glädje i ESS-lägre. Norr om Lund pågår sedan några veckor tillbaka förarbetet. Nu kan konstruktionen läggas i nästa växel.**

– Vi är väldigt nöjda, detta är ett stort steg framåt för ESS, säger Allen Weeks, kommunikationschef på ESS.

Det har varit några nervösa veckor på huvudkontoret medan slutförhandlingarna pågår. Att beskedet att Tyskland väljer att investera i projektet kom just igår var en överraskning för ledningen.

– Vi har haft på känn att

något var på gång, men det har varit några veckor nu då vi bara gått och väntat på ett sista klartecken.

Efter att mark- och miljödomstolen i mitten av juni meddelade att ESS-anläggningen klarar miljöprövningen var alla juridiska hinder för att börja bygga avklarade.

– Detta besked innebär att det inte heller återstår

några politiska hinder, säger Allen Weeks.

Det konkreta byggarbetet kan nu sätta i gång på allvar. Under sommaren avslutas etableringsprocessen av byggarbetsplatsen. Parkeringsplatsen, vattendamm, vägar och kontor måste stå färdiga för att arbetet ska kunna ta vid så fort semesterderna är över.

I september är det tänkt att konstruktionen av själva forskningsanläggningen ska påbörjas. Första spadtagen tas på bygget av hallen som ska rymma linjäracceleratorn, som ska utgöra kärnan i forskningsverksamheten.

”Detta besked innebär att det inte heller återstår några politiska hinder.”

Allen Weeks, kommunikationschef på ESS.

Men det är inte enbart ute på byggsplatsen norr om Lund som arbetet nu kommer att gå in i en intensiv fas. ESS är ett omfattande internationellt projekt med sjutton medlemsländer. Precis som man på huvudkontoret har väntat på grönt ljus från finansierarna, så har även de laboratorier och samarbetspartner som ska leverera utrustning och teknik till anläggningen fått vänta på tydliga besked.

– Nu kan man börja arbeta i hela Europa, säger Allen Weeks.

Ar du förvånad att förhandlingarna tog så lång tid?

– Nej. Ska jag vara är-

lig så är jag förvånad över att det inte tagit längre tid. De danska och svenska förhandlingarna har gjort ett bra jobb som lyckats ena så många länder i den här satsningen. Det är viktigt att komma ihåg, att för varje projekt ett land väljer att satsa på, så finns det ett projekt man av ekonomiska skäl måste välja bort. Och vi är glada att de valt att satsa på oss.

Sedan några veckor tillbaka pågår redan arbetet med att förvandla den frödliga åkermarken vid E22 till en bullrig byggarbetsplats. Ett tiotal grävmaskiner och ångvärlar hjälps åt att platta till det utbredda

Thomas Folkell, en av Skanskas anställda på plats, hade inte hört att finansieringen var klar. "Men det spelar ingen större roll, nu är jag färdig med mitt och idag går jag på semester", säger han.

SYDSVENSKAN.SE · WEBB-TV

Jubel på huvudkontoret

Personalen på ESS huvudkontor i Lund jublade efter Tysklands positiva besked. "Detta är absolut en viktig milstolpe", säger kommunikationschefen Allen Weeks.

Leijonborg: "Fler länder är på väg in"

ALMEDALEN

■ - Fantastiskt. Det är förre EES-förhandlaren Lars Leijonborgs spontana kommentar över det positiva beskedet från Tyskland. Och det är mer pengar att vänta, lovar han.

Lars Leijonborg.

Finansieringen av forskningsanläggningen ESS skulle egentligen vara klar den 1 mars. Men då saknades fortfarande 30 procent av de utlovade pengarna, och regeringen förlängde chefsförhandlaren Lars Leijonborgs mandat till den 1 april. Då lämnade han sitt uppdrag utan att ha fått de viktiga tyska signaturerna på kontraktet, men beredd att hoppa in igen om det krävdes.

Igår kunde han andas ut. Prestigeprojektet ESS är i hamn. – Det är ju naturligtvis fantastiskt, säger han i en taxi på väg ut från Almedalen. – Det var väldigt spännande 2009 när vi vann omröstningen om var ESS skulle hamna. Då frågade en tv-reporter mig: "Är det klart nu?" Jag hejdade mig, för jag visste ju att det var väldigt mycket arbete kvar. De senaste åren har Lars Leijonborg varit inblandad i praktiskt taget alla förhandlingar med ett undantag – Tyskland. Och märkligt nog har den pålitliga garanten av en stor del av finansieringen inte kunnat ge besked.

KARL G JÖNSSON
karl.g.jonsson@sydsvenskan.se

LUND

■ - Det här är en kanon-avslutning av min vecka i Almedalen, säger Mats Helmfrid, moderat kommunalråd i Lund.

Mats Helmfrid.

– Det är glädjande att man har kommit så långt. Nu får vi i Lund och i Region Skåne jobba på för att bli bra värdar för alla som ska komma hit.

Det säger Mats Helmfrid, och påminner om att det har varit en lång väg från den första tanken på

– De var väldigt positiva från början och skulle stå för en jättestor del. Men de har haft en koalitionsregering sedan i höstas, och det har uppenbarligen lett till att de har omprövat samtliga utländska forskningsengagemang och dragit sig ur några. Men i onsdags fick vi veta att de skulle ge besked under torsdagen. Och det lär som att det skulle bli ett positivt besked.

Tysklands bidrag är inte de sista pengarna som rullar in, betonar Lars Leijonborg. – Fler länder är på väg in. Holland är vi väldigt säkra på. Även EU kommer att bidra med i storleksordningen en procentenhet eller 170–180 miljoner, det har ministerrådet bekräftat. Så ESS är fullt finansierat, det kan vi vara ganska trygga med.

KARL G JÖNSSON
karl.g.jonsson@sydsvenskan.se

Helmfrid: "Nu får vi i Lund jobba på för att bli bra värdar"

LUND

■ - Det här är en kanon-avslutning av min vecka i Almedalen, säger Mats Helmfrid, moderat kommunalråd i Lund.

– Det är glädjande att man har kommit så långt. Nu får vi i Lund och i Region Skåne jobba på för att bli bra värdar för alla som ska komma hit.

Det säger Mats Helmfrid, och påminner om att det har varit en lång väg från den första tanken på

en så avancerad forskningsanläggning i Lund. – Då var man väldigt osäker på att det någonsin skulle bli verklighet. Men sedan har jag varit ganska optimistisk, eftersom jag har uppfattat att de flesta

som jobbar med ESS har varit optimistiska. Kritiken mot ESS från svenska forskningsmiljöer, bland andra Stockholms universitet, avfärdar Mats Helmfrid. – Hade den kritiken kommit fram om den hade byggts i Stockholm? – Jag kan inte avgöra om den här satsningen kommer att betala sig i pengar. Men att den kommer att betala sig i forskningsresultat, det är jag ganska övertygad om.

KARL G JÖNSSON

Storbygget

och ojämna landskapet. Dammet yr medan blåarna fullastade med grus avlöser varandra i en strid ström.

Thomas Folkell är en av Skanskas många anställda på plats. Han kom hit för tre veckor sedan, när etableringsprocessen inledades.

– Jag är oftast först på en byggsplats och ställer arbetsboddarna på plats och sist därifrån när boddarna ska monteras ner, säger han.

Bodarna som ska rymma totalt sextio personer är placerade där ESS huvudbyggnad så småningom ska stå. Men för närvarande är det inte mycket som avslö-

FAKTA

Flervetenskapligt forskningscentrum

ESS, European Spallation Source, är ett flervetenskapligt forskningscentrum baserat på världens mest kraftfulla neutronkälla. Genom att skjuta neutroner mot olika material ska det gå att utfäsa hur de är uppbyggda och fungerar. Vid processen uppstår radioaktivitet. Därför behövs bygget godkännas av mark- och miljödomstolen. Byggnoten beräknas landa på 16–17 miljarder kronor. ESS planerar att öppna 2019. Att driva ESS beräknas kosta 1,1 miljarder per år.

TEXT: OSKAR EKSTRÖM

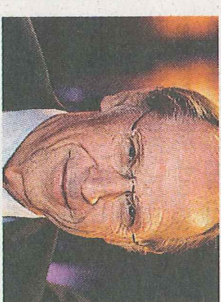
oskar.ekstrom@sydsvenskan.se

sandra.henningsson@sydsvenskan.se

CHATT OM ESS

Hur löser ESS världsproblemen?

■ I går chattade Per Eriksson, rektor vid Lunds universitet, med läsarna på Sydsvenskan.se om ESS.

■ Anders: Det har hävdats att ESS-forskningen ska resultera i en massa uppfin-

ningar som i princip ska lösa alla världsproblem. Kan du ge exempel på upptäckter från motsvarande anläggningar i USA och Japan som har genererat en hög grad av Return of Investment?

■ Per Eriksson: Vad ESS kommer att ge för vetenskapliga genomslag och vad de sedan kommer att betyda är för mig inte möjligt att förutsäga. Forskning handlar om att utforska det okända. Det som dock re-

dan hänt är att en forskargrupp från Linköpings universitet har en lösning som ersätter ett mycket dyrt material som behövs för ESS med ett mycket billigare som man nu tar fram inom ett nytt företag i Linköping.

➔ Läs mer! Hela chatten finns på sydsvenskan.se/chatarkiv där till exempel Heja Lund undrar vilka blir de största utmaningarna blir när det gäller samordningen mellan Universitetet och ESS.